

- ‘હું વિચારું’... વિભાગમાં જુદી-જુદી પ્રવૃત્તિઓ આપીને વિદ્યાર્થીઓની વૈચારિક શક્તિ જાણવાનો સ્તૂત્ય પ્રયત્ન કરવામાં આવ્યો છે. સાથોસાથ આ વિભાગમાં કેટલાક ઉત્તરો વિદ્યાર્થીઓએ પોતાના પૂર્વાનુંભવોને આધારે આપે એ ખૂબ જ આવશ્યક છે. અર્થગ્રહણ બાદ કલ્પનાશક્તિને બળ આપવું કામ આ વિભાગમાં થશે જરૂર જણાય ત્યાં શિક્ષકશ્રીએ મદદ કરવી.

પ્રશ્ન-1 પ્રસંગ વાંચી પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

વ્યાયામને બદલે ફરવાનું રાખ્યું તેથી શરીરને વ્યાયામ ન કરાવ્યાની ભૂલને સારુ કદાચ મારે સજા નથી ભોગવવી પડી; પણ બીજી એક ભૂલની સજા હું આજ લગી ભોગવી રહ્યો છું. ભણતરમાં અક્ષર સારા કાઢવાની જરૂર નથી એવો ખોટો ખ્યાલ મારામાં ક્યાંથી આવ્યો એ હું જાણતો નથી. પણ છેક વિલાયત જતાં લગી રહ્યો. પછી અને મુખ્યત્વે કરીને દક્ષિણ આફ્રિકામાં, જ્યાં વકીલોના અને દક્ષિણ આફ્રિકામાં જન્મેલા ને ભણેલા નવયુવકોના મોતીના દાણા જેવા અક્ષરો જોયા ત્યારે, હું લજવાયો ને પસ્તાયો. મેં જોયું કે નઠારા અક્ષર એ અધૂરી કેળવણીની નિશાની ગણાવી જોઈએ. મેં મારા અક્ષર પાછળથી સુધારવા પ્રયત્ન કર્યો, પણ પાકે ઘડે કંઈ કાંઠા ચડે ? જુવાનીમાં જેની મેં અવગણના કરી તે હું આજ લગી નથી જ કરી શક્યો. દરેક નવયુવક અને યુવતી મારા દાખલાથી તે સમજે કે સારા અક્ષર એ વિદ્યાનું આવશ્યક અંગ છે.

(1) કસરત શા માટે કરવી જોઈએ ?

જ. _____

(2) સારા અક્ષર શા માટે જરૂરી છે ?

જ. _____

(3) ગાંધીજીને પસ્તાવો કેમ થયો ?

જ. _____

(4) સારા અક્ષરો માટેના તમારા પ્રયાસો નોંધો.

જ. _____

(5) પાકે ઘડે કંઈ કાંઠા ચડે ? કહેવતનો અર્થ આપો.

જ. _____

પ્રશ્ન-2 નીચેનો સંવાદ પૂર્ણ કરો.

નીતા : ઓસ્ટ્રેલિયાએ ધાર્યા કરતાં વધુ રન કર્યાં, એટલે આપણે હાર્યાં.

ગીતા : પણ પીચ બેટિંગની હતી એટલે _____

નીતા : પણ આપણો પ્રયાસ કંઈ જેવો તેવો ન હતો. આપણી તો હારમાં પણ _____
_____

ગીતા : આપણા ઓપનિંગ બેસ્ટમેનોએ _____
_____ પરિણામ કંઈ જુદુ જ હોત.

નીતા : જે હોય તે પણ વધુ પડતો આત્મવિશ્વાસ પણ _____

ગીતા : સાચું છે, આપણે આપણી ભૂલોમાંથી પણ _____

પ્રશ્ન-3 નીચેની પરિસ્થિતિમાં શું કરવું જોઈએ ? તે લખો :

(1) રોહન બાઈક પર જઈ રહ્યો હતો. અચાનક જોયું તો એક કાર રિક્ષા સાથે અથડાઈ ગઈ હતી. હમણાં જ બનેલો બનાવ હતો. રોહન ઊભો રહી ગયો અને _____
_____
_____
_____
_____ પોલિસે રોહનનો આભાર માન્યો.

(2) અચાનક બસ આવી. અર્ચનાબેન ઉતાવળે બસમાં બેસી ગયાં, પણ પોતાનું પર્સ ભૂલ ગયાં. આરતીએ આ જોયું, પણ હવે શું ? તેણે _____
_____
_____
_____
_____

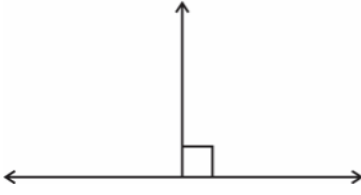
ડેપો મેનેજરે કહ્યું : 'આરતી તેં સરસ કામ કર્યું, તારો આભાર' !

- વિદ્યાર્થીઓને પ્રાયોગિક ભૂમિતિ શીખવાડવા માટે ભૂમિતિ તથા ખૂણા-ખૂણાઓના માપ માટે જરૂરી માર્ગદર્શન આપવું.

- ભૂમિતિ
- અગાઉના ધોરણમાં વિદ્યાર્થીઓ ભૂમિતિ શિખ્યા છે તે મુદ્દાઓ આધારિત પુનરાવર્તન આપવામાં આવેલ છે.
- ખૂણાની સમજ, ખૂણાનો પ્રકાર, ખૂણાનું માપન જેવા મુદ્દાઓમાં જરૂર જણાય ત્યાં યોગ્ય માર્ગદર્શન આપવું.

પ્રશ્ન-1 નીચે દર્શાવેલ ખૂણાઓના પ્રકાર જણાવો. દરેક દર્શાવેલાં ખૂણાનું માપ લખો.

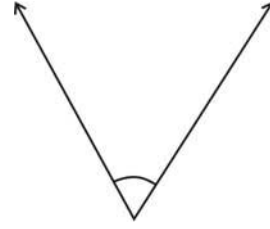
(1)

પ્રકાર : _____

માપ : _____

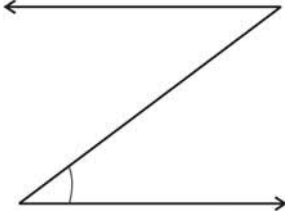
(2)

પ્રકાર : _____

માપ : _____

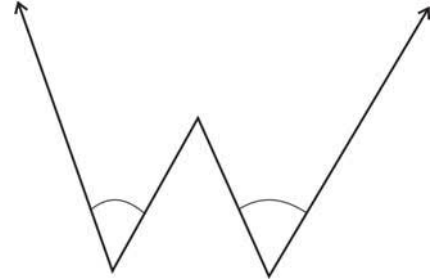
(3)

પ્રકાર : _____

માપ : _____

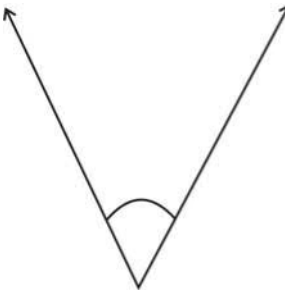
(4)

પ્રકાર : _____

માપ : _____

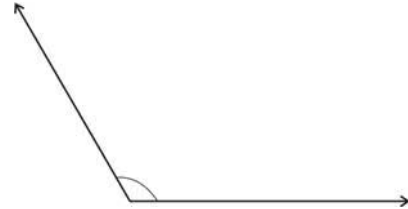
(5)

ખૂણાની જોડના પ્રકાર : _____

માપ : _____

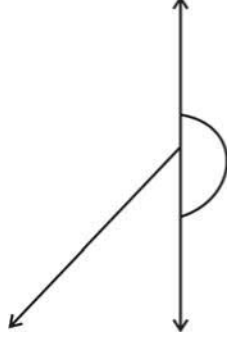
(6)

ખૂણાની જોડના પ્રકાર : _____

માપ : _____

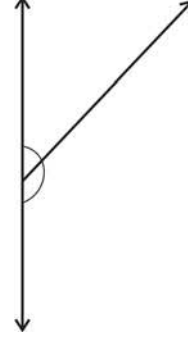
(7)

ખૂણાની જોડના પ્રકાર : _____

માપ : _____

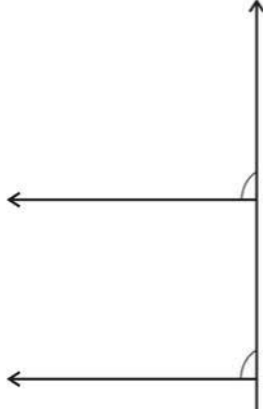
(8)

પ્રકાર : _____

માપ : _____

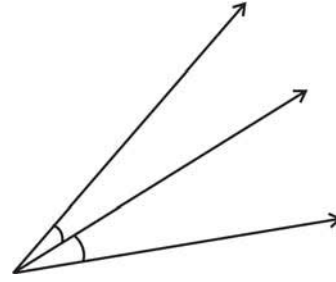
(9)

પ્રકાર : _____

માપ : _____

(10)

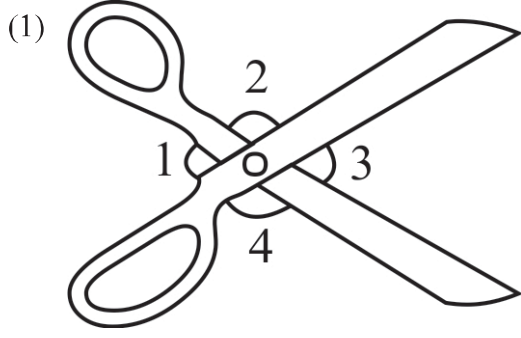
પ્રકાર : _____

માપ : _____

પ્રશ્ન-2 કોષ્ટક પૂર્ણ કરો.

ખૂણો	ખૂણાના કોટિકોણનું માપ	ખૂણાના પૂરકકોણનું માપ
80°		
90°		
55°		
5°		
10°		
85°		
45°		

પ્રશ્ન-3 નીચેની આકૃતિમાં બનતા અભિકોણ, કાટકોણ, કોટિકોણ, રૈખિક જોડતા ખૂણાની યાદી બનાવો.

(a) અભિકોણો : _____

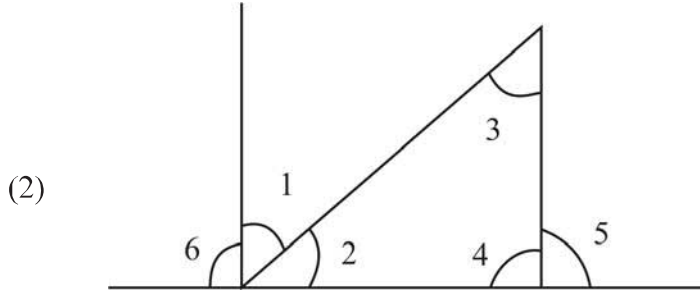
_____

(b) રૈખિક જોડતા ખૂણા : _____

_____

_____

_____

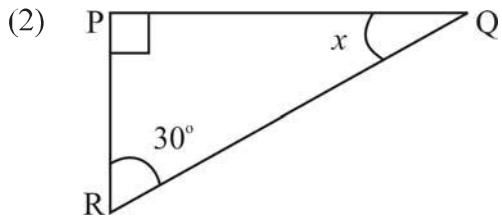
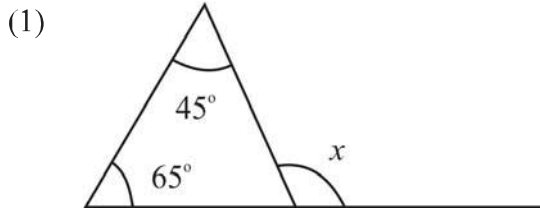

(a) રૈખિક જોડતા ખૂણા : _____

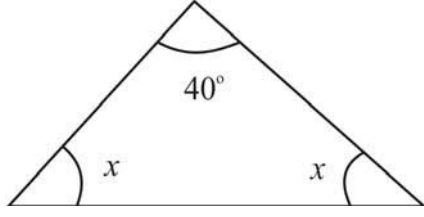
(b) કોટિકોણ : _____ , _____

(c) કાટકોણ : _____ , _____ , _____

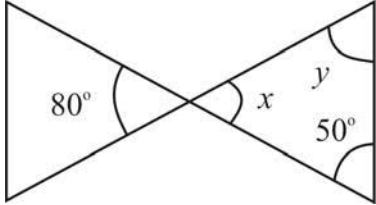
પ્રશ્ન-4 આપેલ આકૃતિઓમાં x અને y ની કિંમત શોધો.

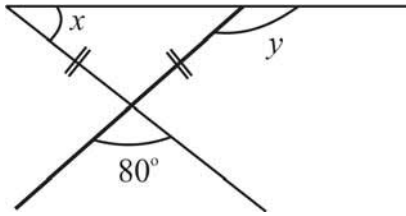
(3)

(4)

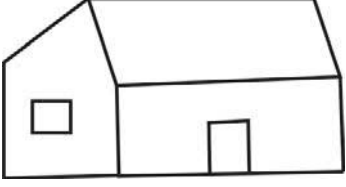
(5)

પ્રશ્ન-5 6 દિવાસળીની મદદથી 8 ત્રિકોણ બનાવો.

પ્રશ્ન-6 કોઈપણ બહુકોણ દોરી તેના અંદરના ભાગમાં રંગ પૂરો.

પ્રશ્ન-7

અહીં ઘરનાં ચિત્રમાં કયા કયા બહુકોણો જોવા મળે છે ?

પ્રશ્ન-8 સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ દોરી તેનાં વિકર્ણો દર્શાવી તેનાં નામ આપો.

જવાબો

પ્રશ્ન-3 (1) (a) અભિકોણો : $\angle 1$ અને $\angle 3$ $\angle 2$ અને $\angle 4$

(b) રૈખિક જોડના ખૂણા : $\angle 1$ અને $\angle 2$ $\angle 2$ અને $\angle 3$ $\angle 3$ અને $\angle 4$ $\angle 4$ અને $\angle 1$

(2) (a) રૈખિક જોડના ખૂણા : $\angle 4$ અને $\angle 5$

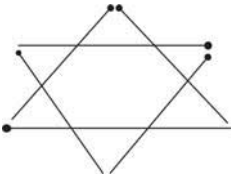
(b) કોટિકોણ : $\angle 1$ અને $\angle 2$, $\angle 2$ અને $\angle 3$

(c) કાટકોણ : $\angle 6$, $\angle 4$, $\angle 5$

પ્રશ્ન-4 (1) $x = 110^\circ$, (2) $x = 60^\circ$, (3) $x = 70^\circ$, (4) $x = 80^\circ$, $y = 50^\circ$

(5) $x = 50^\circ$, $y = 130^\circ$

પ્રશ્ન-5

પ્રશ્ન-7 ચોરસ, લંબચોરસ, સમાંતરબાજુ ચતુષ્કોણ, પંચકોણ

૨૬ કાર્ય

- માહિતીના નિયમન માટે વિદ્યાર્થીઓને સંખ્યાજ્ઞાન તથા ટકાની યોગ્ય સમજ આપવી. ટકા પરથી સંખ્યા મેળવતા શીખવવું. અગાઉના વર્ષોમાં વિવિધ પ્રકારના આલેખ વિશે અભ્યાસ કર્યો છે. તે સ્પષ્ટ કરાવવું.

- ગુણોત્તર અને પ્રમાણ માટે અગાઉના ધોરણમાં સરખામણી, એકમનું રૂપાંતરણ, ટકાનો ખ્યાલ, અવયવ-અવયવી, લ.સા.અ.-ગુ.સા.અ. જેથી આ બાબતે વિદ્યાર્થીઓને માર્ગદર્શન આપવું જરૂરી છે.
- ધોરણ 8માં ગુણોત્તર અને પ્રમાણ, માપન, સમપ્રમાણ - વ્યસ્તપ્રમાણ વગેરે જેવા એકમોમાં ઉપયોગી હોઈ આ બાબતે સંકલ્પના વધુ સ્પષ્ટ થાય તે જરૂરી છે.
- વિદ્યાર્થીઓને આ એકમમાં જરૂર જણાય ત્યાં જે તે સંકલ્પના બાબતે જરૂરી માર્ગદર્શન આપવું.

પ્રશ્ન-1 ગુણોત્તર શોધો.

(1) 200 મીટર અને 100 મીટર	(2) 10 રૂપિયા અને 50 રૂપિયા
(3) 45 મિનિટ અને 15 મિનિટ	(4) 25 લિટર અને 5 લિટર
(5) 5 કિગ્રા અને 55 કિગ્રા	(6) 30 સેમી અને 60 સેમી
(7) 5 કિમી અને 500 મી.	(8) 2 કલાક અને 40 મિનિટ
(9) 750 મિલિ અને 1 લિટર	(10) 32 ગ્રામ અને 160 ગ્રામ

પ્રશ્ન-2 ઉકેલ મેળવો.

(1) 120 ના 50 %

(2) 50 ના 80 %

(3) 30 ના 30 %

(4) 1600 ના 75 %

પ્રશ્ન-3 આપેલા અપૂર્ણાંકને ટકામાં ફેરવો.

(1) $\frac{1}{4}$

(2) $\frac{1}{5}$

(3) $\frac{4}{5}$

(4) $\frac{6}{4}$

પ્રશ્ન-4 આપેલા દશાંશ અપૂર્ણાંકને ટકામાં ફેરવો.

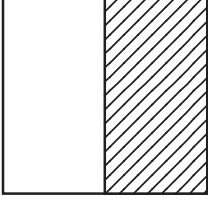
(1) 0.05

(2) 0.95

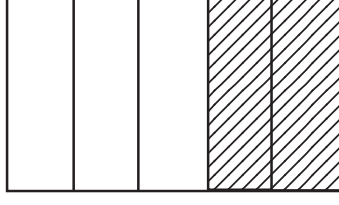
(3) 3.7

(4) 27.25

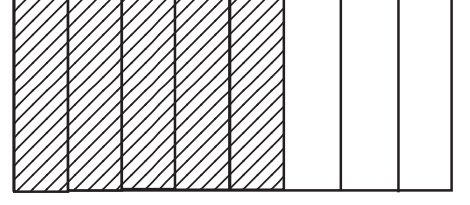
પ્રશ્ન-5 આપેલ આકૃતિનો કેટલો ભાગ છાયાંકિત કરેલ છે તે નક્કી કરી અપૂર્ણાંકમાં દર્શાવો. છાયાંકિત ભાગના ટકા શોધો.

(1)

(2)

(3)

પ્રશ્ન-6 ટકાને દશાંશ અપૂર્ણાંકમાં ફેરવો અને અપૂર્ણાંકમાં ફેરવી અતિસંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ લખો.

(1) 10 %

(2) 40 %

(3) 80 %

પ્રશ્ન-7 આપેલા ગુણોત્તર પદોને ટકાવારીમાં બદલો.

(1) 1 : 2

(2) 1 : 4

(3) 2 : 4

(4) 1 : 5

(5) 2 : 5

(6) 3 : 6

જવાબો

- પ્રશ્ન-2 (1) 60 (2) 40 (3) 9 (4) 1200
- પ્રશ્ન-3 (1) 25 % (2) 20 % (3) 80 % (4) 150 %
- પ્રશ્ન-4 (1) 5 % (2) 95 % (3) 370 % (4) 2725 %
- પ્રશ્ન-5 (1) $\frac{1}{2}$, 50 % (2) $\frac{2}{5}$, 40 % (3) $\frac{5}{8}$, 62.5 %
- પ્રશ્ન-6 (1) 0.1, $\frac{1}{10}$ (2) 0.4, $\frac{2}{5}$ (3) 0.8, $\frac{4}{5}$
- પ્રશ્ન-7 (1) 50 % (2) 25 % (3) 50 %
(4) 20 % (5) 40 % (6) 50 %
-

રફ કાર્ય

- વર્ગ અને વર્ગમૂળ શોધવા માટે વિદ્યાર્થીઓને ગુણાકાર તથા ભાગાકારની દાખલાઓનો મહાવરો કરાવવો.

પ્રશ્ન-1 ગુણાકાર કરો.

$$(1) \begin{array}{r} 11 \\ \times 11 \\ \hline \end{array}$$

$$(2) \begin{array}{r} 32 \\ \times 32 \\ \hline \end{array}$$

$$(3) \begin{array}{r} 43 \\ \times 43 \\ \hline \end{array}$$

$$(4) \begin{array}{r} 58 \\ \times 58 \\ \hline \end{array}$$

પ્રશ્ન-2 ભાગાકાર કરો.

$$(1) 11 \overline{)121}$$

$$(2) 15 \overline{)625}$$

$$(3) 34 \overline{)1156}$$

$$(4) 56 \overline{)3136}$$

5. Hide and Seek

- નીચે આપેલા કોષ્ટકમાંથી શબ્દો શોધો.

s	w	e	e	t	g
n	s	t	a	r	e
a	t	w	s	e	s
c	a	x	n	m	w
k	n	z	o	o	i
y	d	e	w	p	m
s	t	o	r	e	g
s	m	a	l	l	u

sm _____

st _____

sn _____

sw _____

st _____

st _____

sw _____

sn _____

- નીચે આપેલ વાક્યોમાંથી કૌંસમાં આપેલ પ્રાણીઓના નામ શોધો અને તેને ફરતે કરો.

ઉદાહરણ : He arrived in Ameri today. [cat]

- Eric owes me 10 cents. [cow]
- She came late everyday. [camel]
- Close the door at once ! [rat]
- That will be a real help. [bear]
- If I shout, he will hear me. [fish]

(હીન્ટ : બે શબ્દોનો છેલ્લો અને પ્રથમ અક્ષર જોવો)

<i>a man</i>				

6. What Time Is It ?

- નીચે આપેલ સમયને અંગ્રેજી શબ્દોમાં લખો.

Example : 11 : 12 It's twelve past eleven.

- (1) 2 : 17
- (2) 3 : 25
- (3) 9 : 11
- (4) 11 : 09
- (5) 2 : 20
- (6) 12 : 03
- (7) 3 : 10
- (8) 8 : 18
- (9) 11 : 11
- (10) 10 : 50

7. Odd One Out

- નીચે આપેલા શબ્દો વાંચી અલગ પડતાં શબ્દ ફરતે ગોળ કરો.

- (1) Listen, Swim, Walk, Climb
- (2) Show, Cow, Row, Low
- (3) May, August, June, Sunday
- (4) Tomato, Apple, Mango, Strawberry
- (5) Honest, Teach, Beautiful, Kind
- (6) Bus, Ambulance, Hospital, Doctor
- (7) Slept, Played, Ate, Give
- (8) Bright, Angry, Slow, Buy
- (9) Fruit, Juice, Milk, Water
- (10) Lemon, Sugar, Banana, Jalebi